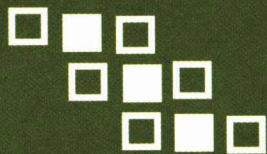
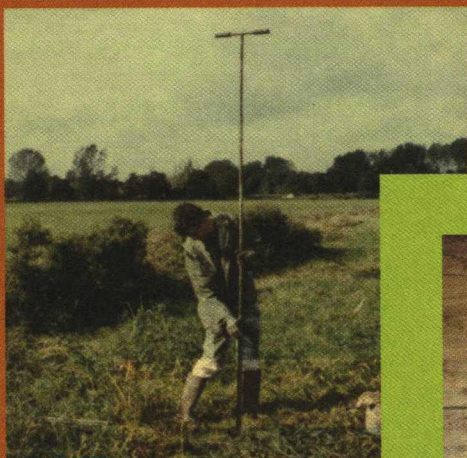

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

Roden, Gemeentehuis

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

2004-12/9

*Roden, Gemeentehuis:
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Gemeente Noordenveld

december 2004
rapportnummer 2004-12/9
tekst door dr. Johan Jelsma &
drs. Caroline Tulp

De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Te Roden, gemeente Noordenveld, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek vond plaats in drie deelgebieden aansluitend aan de twee gebouwen van het huidige gemeentehuis. De deelgebieden bevinden zich ten oosten van de Raadhuisstraat, ten westen van de Schoolstraat, ten noorden van de Brink en ten zuiden van het Julianaplein (zie Figuren 1 en 3). De twee noordelijke deelgebieden zijn grotendeels bebouwd en bestraat. Het meest zuidelijke deelgebied bestaat uit grasland. Het plangebied heeft een totale omvang van 0,4 hectare. De RD-centrumcoördinaten zijn 225,050/572,800.

Bureauonderzoek

Omdat de te onderzoeken terreinen in de bebouwde kom liggen, heeft de Stichting voor de Bodemkartering (STIBOKA) de gebieden zelf niet gekarteerd voor de Bodemkaart van Nederland. De bodem direct ten oosten van de drie deelgebieden bestaat uit een bekeergrond met lemig fijn zand en een zone van oude kleigrond met zeer ondiepe keileem of potklei (classificatie bodemkaart respectievelijk pZg23x en KX met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld).

In de Grote Historische Atlas van Nederland 1: 50000, 2 Noord-Nederland 1851-1855 is te zien dat de terreinen in de 19e eeuw ook al deel uitmaakten van het dorp Roden. De drie gebieden hebben vanwege de ligging in de bebouwde kom ook geen waardering op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW; zie Figuur 2). Het plangebied ligt in de dorpskern, dat in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) vermeld staat als een terrein van hoge archeologische waarde. Roden is een oud esdorp, waarin zich onder de kern mogelijk sporen bevinden van vroegere bewoning (monumentnummer 14414, CMA-nr. 12A-040).

Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de ROB aanwezig. Niet ver verwijderd van de drie deelgebieden, op de Paaskamp, werd bij de aanleg van een riool in 1963 een kuil aangetroffen waarin aardewerkscherven zijn gevonden. De scherven dateren uit de Romeinse tijd (12 vC tot 450 nC) en de Vroege Middeleeuwen (450 tot 1050 nC). Onderin de kuil bevonden zich resten van een waterput of waterreservoir. De datering hiervan is onbekend (CAA-nr. 238561, objectcode 12AN-4).

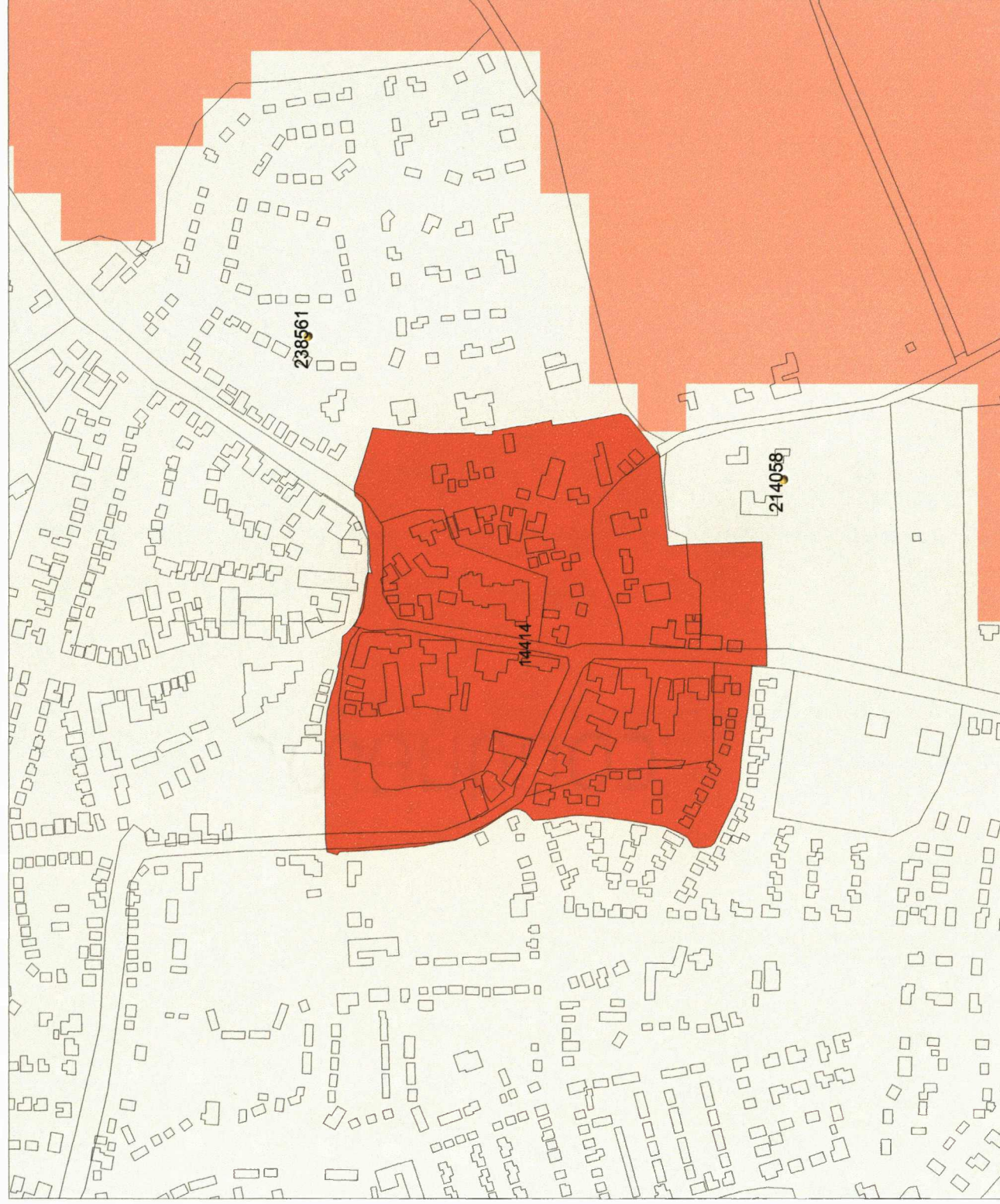
Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht gemeente Noordenveld, vertegenwoordigd door dhr. O. Horlings. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande uitbreiding van het gemeentehuis. Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in de plangebieden.

Figuur 1. Roden, Gemeentehuis. Overzichtskaart 1 : 25000. De drie onderzoekslocaties zijn in blauw aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Drenthe. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Figuur 2. Bekende en verwachte archeologische waarden

Legenda

● WAARNEMINGEN

□ HUIZEN

● VONDSTMELDINGEN

□ TOP50_CBS ((c)CBS)

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoge trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoge trefkans (water)

hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

0 100 m

N

ROB
ArchisII

Methoden en technieken

Het meetsysteem

De twee noordelijke deelgebieden zijn bebouwd, waardoor er niet in een driehoeksgrid kon worden geboord. De boringen zijn aan de bestaande bebouwing ingemeten. In het zuidelijke deelgebied zijn vijf boringen in een kruisraai geplaatst met een afstand van 10 meter tussen de boringen. Er zijn in totaal 12 boringen uitgevoerd, hetgeen neerkomt op een boordichtheid van 30 boringen per hectare. De keuze voor deze hoge boordichtheid heeft te maken met de ligging in de dorpskern van Roden. De terreinen zijn op de Archeologische Monumenten Kaart genoteerd met een hoge archeologische waarde.

Voor de precieze locaties van de boringen wordt verwezen naar Figuur 3.

Werkwijze

Er zijn 12 grondboringen uitgevoerd met een 10 cm edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd met behulp van een 4 mm zeef doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, metaal of houtskool en cultuurlagen.

Resultaten

Het veldwerk vond plaats op 7 en 13 december 2004. De resultaten per boring zijn weergegeven in de Appendix.

In het zuidelijke deelgebied (boringen 1 tot en met 5) bestaat de bodem uit een verstoorde bovenlaag met baksteenresten. Deze laag heeft een dikte van tussen de 70 en 100 cm. In de eerste boring werd een vermengde, bruinigrijze zandlaag onder de humusrijke bovenlaag waargenomen waarin leembrokken aanwezig waren. De verstoorde laag wordt gevolgd door de C-horizont (gele zand), die in boring 2 nog vermengd is. In boringen 1 en 3 bevat deze laag leembrokken. In de overige boringen zit in deze laag veel grind. De korrelgrootte van het gele zand is in boringen 1, 4 en 5 grof.

Op de meest noordelijke locatie, ten zuidoosten van Julianaplein nummer 5, zijn boringen 6 tot en met 9 geplaatst. Deze boringen bevatten een verstoorde bovenlaag gevolgd door een opgebrachte laag van witgrijs zand. In boring 9 is deze opgebrachte laag dik en verstoord met baksteen. In de andere boringen wordt het witgrijze zand gevolgd door een verstoorde donkere laag zand met baksteenfragmenten en geel zand. Boringen 6 en 8 zijn tot circa 2 meter beneden het maaiveld verstoord. Boringen 7 en 9 bevatten een laag zeer grof zand, bruinigrijz van kleur, met veel grind erin.

In boring 7 werd deze laag op een diepte van 95 cm gevolgd door bruin matig fijn zand, dat tot 190 cm onder het maaiveld egaal van kleur bleef.

Rond Raadhuisstraat nummer 3 zijn boringen 10 tot en met 12 geplaatst. Deze boringen lieten een verstoorde bovenlaag zien van ongeveer 120 cm dik met eronder een deels verstoorde C-horizont.

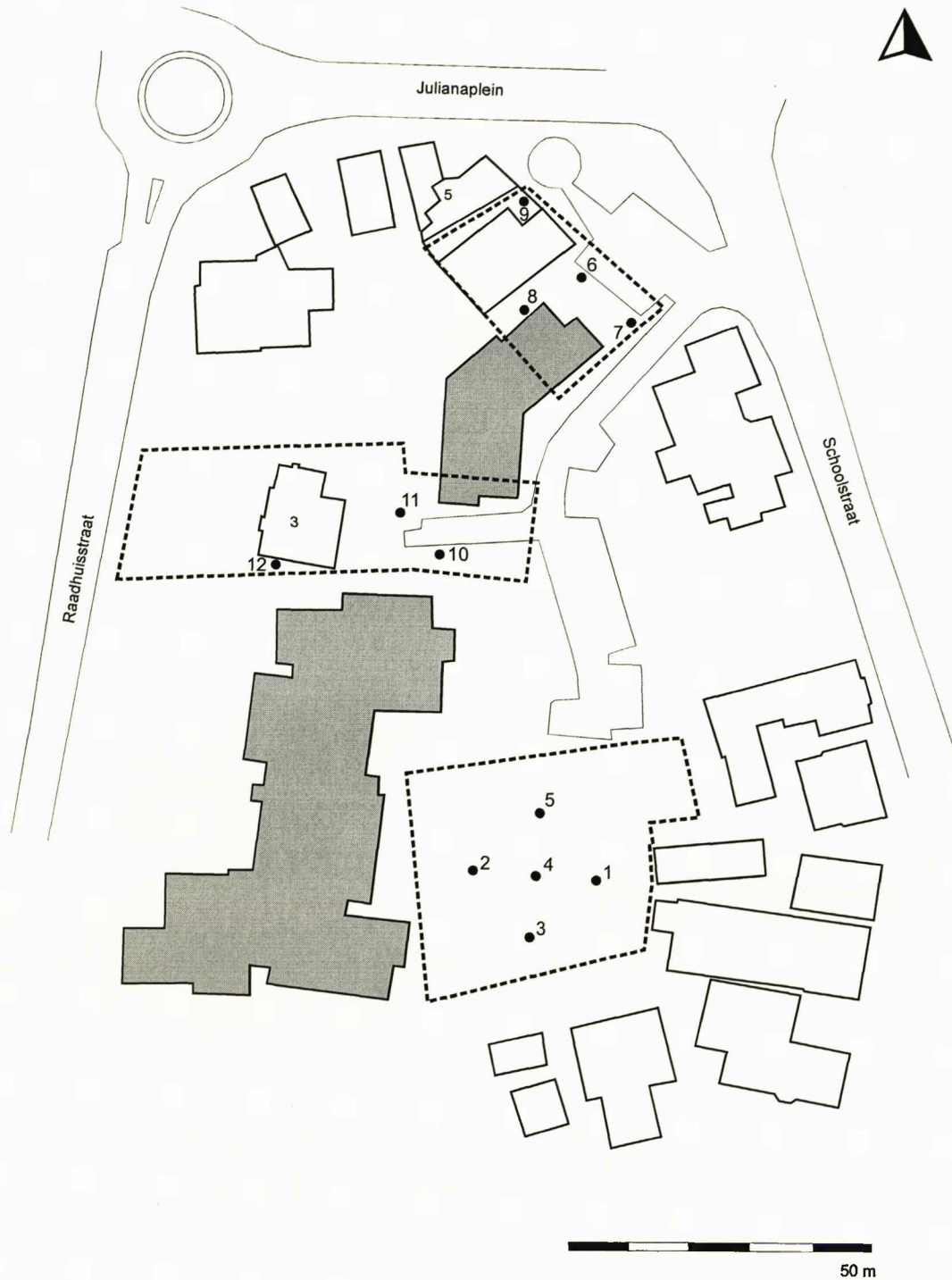
Er zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Conclusies en advies

De bodem in het plangebied 'Gemeentehuis' is op alle boorlocaties tot tenminste 75 cm onder het maaiveld sterk verstoord. De vermelding als terrein van hoge archeologische waarde in het CMA van de ROB is het gevolg van het feit dat Roden een oud esdorp is. Uit de plaatselijk grote dikte van de bouwvoor blijkt dat de es nog wel aanwezig is, maar bij alle boringen verstoord is met recent materiaal (baksteenfragmenten). Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen in de boringen en er zijn uit het gebied zelf geen archeologische vondsten bekend.

In het zuidelijke deelgebied komt potklei voor op geringe diepte onder het maaiveld. Deze potklei is afkomstig uit het Elsterien en staat bekend als de Formatie van Peelo. Eveneens in het zuidelijke plangebied en op het meest noordelijke terrein is in enkele boringen een laag met zeer grof zand aangetroffen, vermoedelijk premorenaal zand.

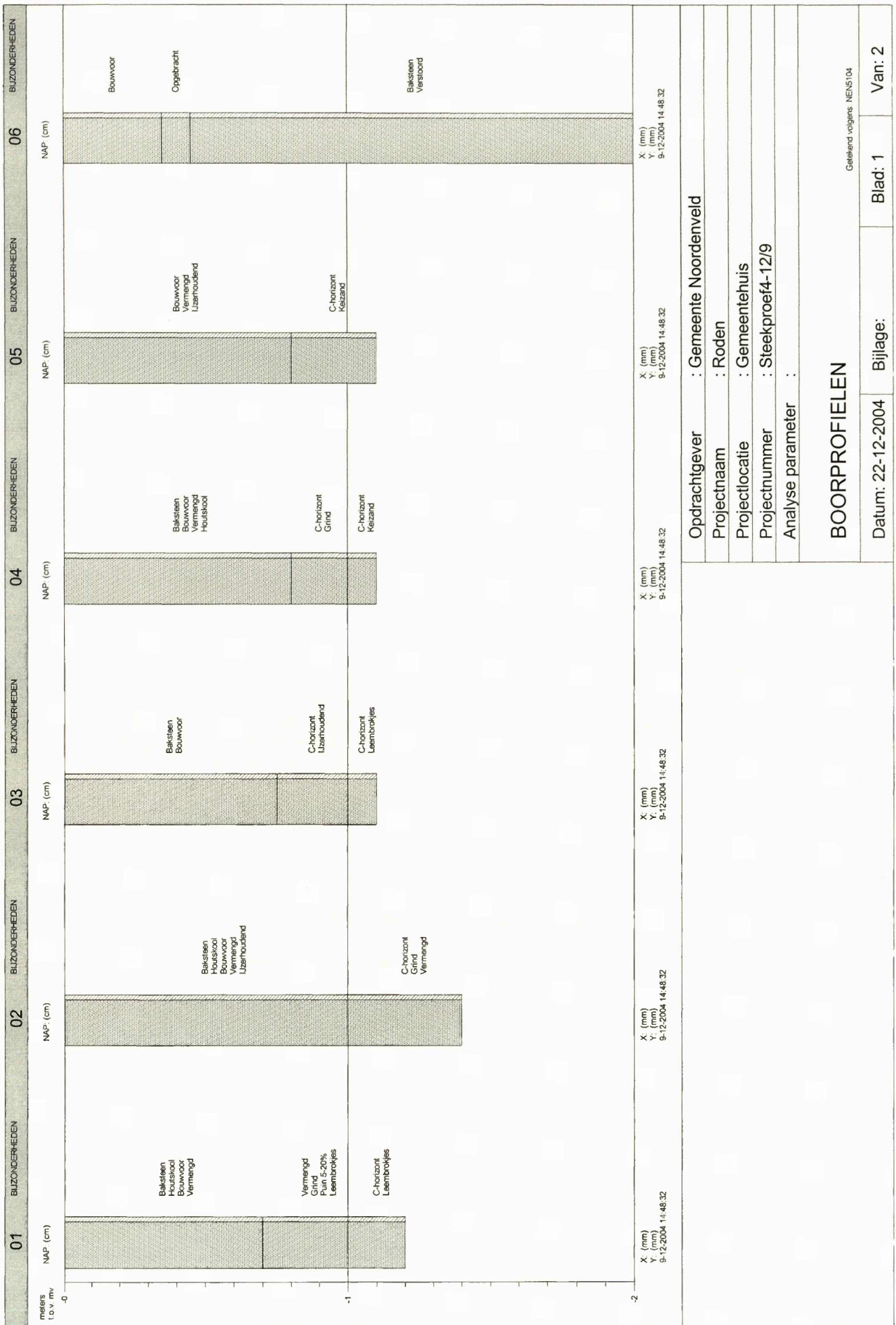
In de drie deelgebieden is een sterk verstoord bodemprofiel waargenomen. Mede omdat er geen vondsten in het verleden zijn gemeld en er geen archeologische indicatoren tijdens het veldwerk zijn aangetroffen, concluderen we dat de kans op onverstoorde archeologische sporen in dit gebied niet groot is. Beperkende en/of beschermende maatregelen zijn op basis van de huidige staat van kennis voor het plangebied 'Gemeentehuis' te Roden niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk

Figuur 3: Roden, Gemeentehuis. Situatietekening met de drie deelgebieden en de boorlocaties. De genummerde zwarte punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzingen van de deelgebieden zijn met onderbroken lijnen aangeduid.

Appendix

Roden, Gemeentehuis: boorprofielen en bodembeschrijving volgens NEN5104.

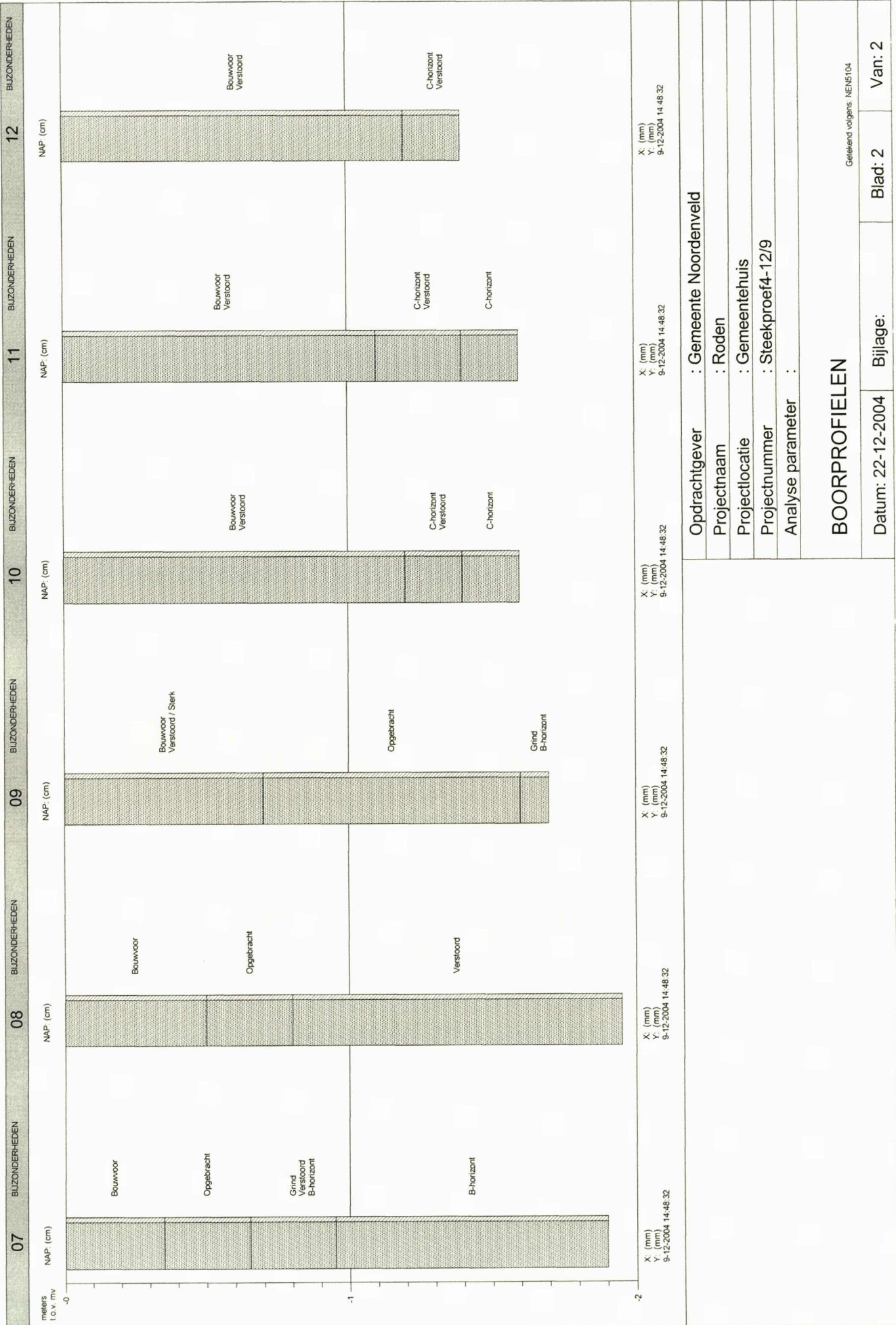

Opdrachtgever : Gemeente Noordenveld
 Projectnaam : Roden
 Projectlocatie : Gemeentehuis
 Projectnummer : Steekproef4-12/9
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Geteeld volgens NEN5104

Datum: 22-12-2004 Bijlage: Blad: 1 Van: 2

Opdrachtgever : Gemeente Noordenveld
 Projectnaam : Roden
 Projectlocatie : Gemeentehuis
 Projectnummer : Steekproef4-12/9
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Geleidend volgens: NEN5104

Datum: 22-12-2004 Bijlage: Blad: 2 Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Noordenveld
Projectnaam : Roden
Projectnummer : Steekproef4-12/9
Projectlocatie : Gemeentehuis

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Houtskool Vermengd Bouwvoor Baksteen	
	70 - 100	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR3/2 zwart	Puin 5-20% Grind Vermengd Leembrokjes	
	100 - 120	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR5/2 lbruin	C-horizont Leembrokjes	
02 Boring	0 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	IJzerhoudend Bouwvoor Baksteen Houtskool Vermengd	
	100 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR6/3 oranje	Vermengd Grind C-horizont	
03 Boring	0 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor Baksteen	
	75 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	C-horizont IJzerhoudend	
	100 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	Leembrokjes C-horizont	
04 Boring	0 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Vermengd Bouwvoor Baksteen Houtskool	
	80 - 100	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR6/2 lbruin	Grind C-horizont	
	100 - 110	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR6/2 lbruin	C-horizont Keizand	
05 Boring	0 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor Vermengd IJzerhoudend	
	80 - 110	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR6/2 lbruin	Keizand C-horizont	
06 Boring	0 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor	
	35 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Opgebracht	
	45 - 200	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord Baksteen	
07 Boring	0 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor	
	35 - 65	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Opgebracht B-horizont	
	65 - 95	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR3/2 zwart	Verstoord Grind B-horizont	
08 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor	
	50 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Opgebracht	
	80 - 195	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord	
09 Boring	0 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord	Sterk
	70 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor Opgebracht	
	160 - 170	ZAND zeer grof, zwak siltig	10YR3/2 zwart	B-horizont Grind	
10 Boring	0 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord Bouwvoor	
	120 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y5/3 lgrijs	Verstoord C-horizont	

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Noordenveld
Projectnaam : Roden
Projectnummer : Steekproef4-12/9
Projectlocatie : Gemeentehuis

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
10 Boring	140 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y5/3 lgrijs	C-horizont
11 Boring	0 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord Bouwvoor
	110 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y5/3 lgrijs	C-horizont Verstoord
	140 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y5/3 lgrijs	C-horizont
12 Boring	0 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Bouwvoor Verstoord
	120 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y5/3 lgrijs	Verstoord C-horizont